

Research paper

**Designing Physical Education Extracurricular Activity
Management in Iran**

N. Aghaei¹, A. R Elahi², A. Dehghan³

1. Associate Professor of Sport Management, Kharazmi University, Tehran, Iran
(Corresponding Author)

2. Associate professor, department of sport management, Kharazmi University,
Tehran, Iran

3. Ph. d. Student of sport management, Kharazmi University, Tehran, Iran

Received: 2019/12/31

Accepted: 2020/04/09

Abstract

The purpose of the present study was to design a model for the management of extracurricular physical education programs in Iran. To do so, a qualitative-quantitative method consisting of both qualitative and quantitative parts was used. The statistical population in the qualitative section consisted of all experts, professors of the University of Educational Sciences and Physical Education and the sampling method was purposive. The statistical population of the research included all the principals and teachers of Iran. In the quantitative part of the study, a stratified random sampling method was utilized. Based on the findings of the interview, human resource planning and physical literacy promotion identified the students as the causal conditions of the study, who had direct impact on the management of physical education extracurricular activities. The direct effect of planning and physical literacy promotion on positive and meaningful participatory management was significant. Moreover, the direct effect of participatory management, control and supervision, educational investment, cultural and social infrastructure, physical factors, lack of budget allocation and educational inequality on the implementation of the supra-program policies was significant. Causal relationships are causal and contextual strategies and interventions that have consequences for maintaining health, vitality and happiness and revealing their creativity and nurturing. The results showed that the path coefficients of the research variables were significant.

Keywords: Extracurricular Activities, Physical Education, Education, Model Presentation

---

---

1. Email: aghaei.hamid@gmail.com

2. Email: alirezaelahi@yahoo.com

3. Email: adehghan1357@gmail.com

Extended Abstract

Background and Purpose

Physical Education is a branch of Educational Sciences, which promotes the development of physical and mental talents and potentials through physical activity and exercises (2-1). Physical education is the basic orientation of learning and maintaining fitness and health for students in the Ministry of Education (3). The Ministry of Education is in dire need of extracurricular activities that can introduce students to a more social environment, link curriculum and real-life learning, and provide a balanced, fun, dynamic and exciting life for students. But the lack of facilities has made this impossible. For this reason, by studying the status of physical education in the education system of Iran, the aim of this study was to provide a pattern for extracurricular activities according to the equipment, facilities, and climates in Iran, so that this would hopefully improve students' physical activity and promote their health status.

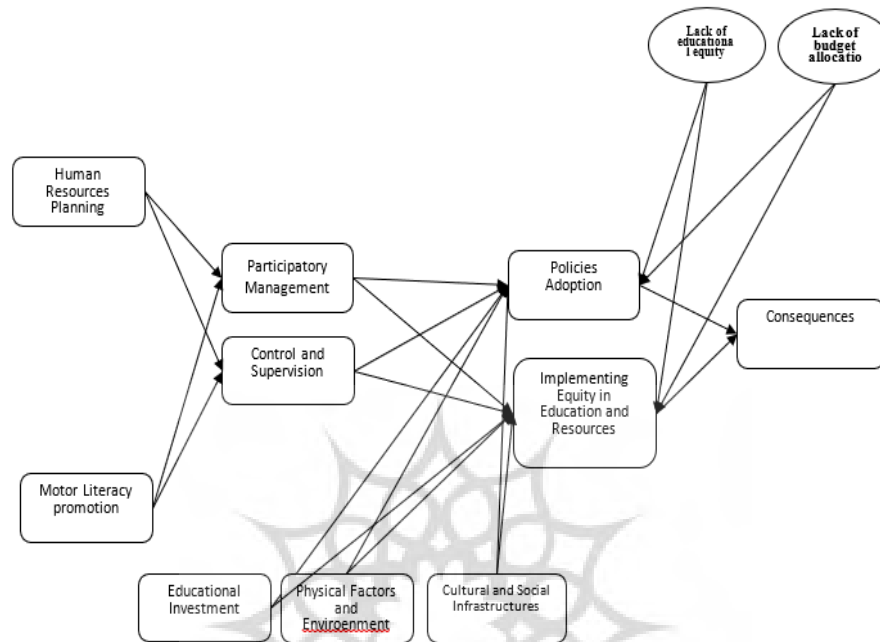
Methodology

The research method was qualitative-quantitative. In the qualitative part, the method was Grounded Theory (GT) using Strauss and Corbin's approach to identify the phenomenon and collect qualitative data through interviews. The interviews continued in the qualitative process until theoretical saturation, and then a questionnaire was designed, produced and distributed using a method of content analysis and coding of the key components. Using targeted sampling and snowball sampling in the qualitative part, 25 people were selected including university professors, experienced teachers of physical education, and staff managers in the sub-executive field of the physical education program of the Ministry of Education of Iran. In the quantitative part, the statistical population included 33,000 teachers and managers of official education in the country, of which 384 individuals were selected by multistage cluster random sampling using the Cochran formula. In the quantitative part of the researcher-made questionnaire, the qualitative part was used. To estimate the reliability of the research tool, Cronbach's alpha was calculated larger than 0.7 using SPSS 23. In addition to validity assessment of the research instrument, a confirmatory factor analysis test was used to determine its construct validity. Besides, the face and content validity of the instrument was confirmed by physical education professors and experts in the area of extracurricular physical activity. The method of data processing was carried out in the qualitative part using Strauss and Corbin's theoretical coding process, known as "systematic design." In the quantitative part, the data were analyzed using LISREL software to assess exploratory factor analysis and structural equation modeling.

Results

The study's statistical sample covered countrywide physical education administrators and instructors. Moreover, 56.7, 56 and 44% of respondents were 20-30 years old, female and male, respectively. Furthermore, 53.8% of them had Master's degrees and 60 and 40% of the qualitative samples had a master's degree and doctorate, respectively. The findings of the validation model showed that the path coefficients of all variables were positive and significant at the level of 0.01. The direct impact of human resource planning ($\beta = 0.31$) and promotion of motor literacy ($\beta = 0.33$) on participatory management and monitoring as well as supervision ($P < 0.01$) was positive and important. In addition, the direct effects of participatory management ($\beta = 0.30$), control and supervision ($\beta = 0.32$), educational investment ($\beta = 0.29$), cultural and social infrastructure ($\beta = 0.40$), physical factors ($B = 0.33$), lack of budget allocation ($\beta = -0.34$) and lack of educational equity ($\beta = -0.36$) on the adoption of extracurricular policies and equity in education and resources were significant ($P < 0.01$). In addition, the direct effect of extracurricular policies and equity in education and resources on the management outcomes of extracurricular activities including health maintenance, merriment and happiness as well as revealing creativity was significant ($P < 0.01$). Based on the findings of the qualitative model for physical education curriculum, the extracurricular activities as a central concern focused on human resource planning and student motivation enhancement and equity implementation through strategic exercise approach in education and resource management, monitoring and supervision, physical and environmental factors, and cultural and social infrastructures and educational investment (as a model context) were taken into consideration. It resulted in understanding the consequences, maintaining health, vitality and happiness, manifesting their imagination and nurturing, and enhancing social participation (Figure 1).

پرویشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی

Figure 1- Management Model of Physical Education Extracurricular Activities

Conclusion

The results showed that the model of extracurricular activities of physical education had 11 basic factors including implementing extracurricular policies of physical education, human resources planning, equity in education and resource allocation, motor literacy promotion of students, participatory management, control and supervision, physical factors and environment, cultural and social infrastructures, educational investment and the outcomes. In the present study, the maintenance of health, vitality and happiness as well as the manifestation of their creativity and nurturing were the result of actions and interactions created and influenced by causal, axial category, and contextual conditions. Furthermore, given the importance of extracurricular physical education and the need to develop it in society, it is proposed to create joint programs in the Ministry of Education, and the Ministry of Science, Research and Technology, with the intention of developing and improving programs for extracurricular physical education in schools.

Keywords: Extracurricular Activities, Physical Education, Education, Model Presentation

References

1. Lacy, A. C. Williams, S. M. (2018). Measurement and evaluation in physical education and exercise science.
2. Kerr, C. Smith, L. Charman, S. Harvey, S. Savory, L. Fairclough, S. Govus, A. (2018). Physical education contributes to total physical activity levels and predominantly in Higher intensity physical activity categories. *European Physical Education Review*. 24(2): 152-164
3. Ahmadi nejad. H. A, (۲۰۱۹). The role of camp functions and sports visits in enriching students' leisure time. Imam Reza International University. Faculty of Literature and Humanities. (Persian)

طراحی الگوی مدیریت فعالیتهای فوق برنامه تربیت بدنی آموزش و پرورش

ایران

نجف آقایی^۱، علیرضا الهی^۲، آیت اله دهقان^۳

۱. دانشیار مدیریت ورزشی دانشگاه خوارزمی تهران (نویسنده مسئول)

۲. دانشیار مدیریت ورزشی دانشگاه خوارزمی

۳. دانشجوی دکترای مدیریت تربیت بدنی دانشگاه خوارزمی

تاریخ پذیرش: ۱۳۹۹/۰۱/۲۱

تاریخ دریافت: ۱۳۹۸/۱۰/۱۰

چکیده

هدف پژوهش حاضر، طراحی الگوی مدیریت فعالیتهای فوق برنامه تربیت بدنی آموزش و پرورش ایران است. جهت دستیابی به هدف تحقیق از روش ترکیبی (کیفی-کمی) استفاده شده است. جامعه آماری در بخش کیفی شامل اساتید دانشگاه، معلمان مجرب و مدیران ستادی تربیت بدنی آموزش و پرورش استان ها و معاونت تربیت بدنی و سلامت وزارت آموزش و پرورش ایران بود. روش نمونه‌گیری به صورت گلوله برفی و هدفمند تا حد اشباع نظری بود. جامعه آماری تحقیق در بخش کمی شامل مدیران و معلمان تربیت بدنی کشور بودند. در بخش کمی از روش نمونه‌گیری تصادفی خوشه‌ای چند مرحله‌ای استفاده شد. برای تعیین پایایی آزمون از روش آلفای کرونباخ و نرم‌افزار اسپاس ۲۳ استفاده شد. برای بررسی روایی ابزار اندازه‌گیری علاوه بر روایی صوری و محتوایی از آزمون تحلیل عاملی تأییدی استفاده شد. تحلیل داده‌ها در بخش کیفی به روش کدگذاری نظری (برگرفته از روش نظریه پردازی نظریه زمینه‌ای) انجام شد. برای تحلیل مصاحبه‌ها از نظریه زمینه‌ای استراوس و کوربین استفاده شد. روش تحلیل داده‌ها در بخش کمی، آزمون تحلیل عاملی اکتشافی و الگوی معادلات ساختاری با نرم افزار لیزرل بود. بر اساس یافته‌های مصاحبه، برنامه‌ریزی نیروی انسانی و ارتقای سواد حرکتی دانش آموزان به عنوان شرایط علی پدیده مورد بررسی شناسایی شده است که به‌طور مستقیم در مدیریت فعالیتهای فوق برنامه تربیت بدنی آموزش و پرورش تأثیر مثبت و معنادار دارند. همچنین اثر مستقیم مدیریت مشارکتی، کنترل و نظارت، سرمایه‌گذاری آموزشی، زیرساخت‌های فرهنگی و اجتماعی، عوامل کالبدی، عدم تخصیص بودجه و عدم عدالت آموزشی بر اتخاذ سیاست‌های فوق‌برنامه معنادار بود. در نهایت نتایج حاصل از روابط متقابل موجبات علی، زمینه، راهبردها و مداخلات است که پیامدهای حفظ تندرستی، نشاط و شادی و آشکار شدن خلاقیت‌ها و پرورش آنها را به دنبال دارد. یافته‌ها نشان داد ضرایب مسیر متغیرهای تحقیق معنادار است.

واژگان کلیدی: فعالیتهای فوق برنامه، تربیت بدنی، آموزش و پرورش، ارائه الگو.

1. Email: aghaei.hamid@gmail.com

2. Email: alirezaelahi@yahoo.com

3. Email: adehghan1357@gmail.com

مقدمه

تربیت بدنی و ورزش جزء لاینفک تعلیم و تربیت و وسیله ای برای رسیدن به سلامت جسمی و روحی نسل جوان است و جزء مهمی از برنامه زندگی به شمار می‌رود و با مفاهیمی مانند تندرستی، بهداشت، رشد فردی و اجتماعی و سلامت روحی ارتباط نزدیکی دارد. ورزش به عنوان یک پدیده اجتماعی فراگیر، بهترین سازوکار تأمین سلامت جسمانی و بهداشت روانی محسوب می‌شود از این رو سرمایه-گذاری در آن به کاهش هزینه‌ها در بخش‌های بهداشت و درمان و مراکز مبارزه با مفاصل اجتماعی می‌انجامد و موجب پایین آمدن سطح ناهنجاریهای فردی و اجتماعی می‌شود (بکر، الانصاری و کرونی،^۱ ۲۰۱۷).

تربیت بدنی شاخه‌ای از علوم تربیتی است که به وسیله حرکات و فعالیت‌های بدنی موجب رشد و توسعه استعدادهای جسمانی و روانی افراد می‌گردد (لاسی و ویلیامز^۲، ۲۰۱۸؛ کرر^۳ و همکاران، ۲۰۱۸). صاحب‌نظران معتقدند که اگر جامعه ای افراد خود را به ورزش ترغیب کند، در واقع به افزایش عزت نفس و سلامت جسمی و روحی افراد خود کمک کرده است. کومار و راجان^۴ (۲۰۲۰) عنوان می‌کنند که فعالیت های ورزشی در کاهش اضطراب شناختی و افزایش عزت نفس پسران مدرسه بهبود معناداری دارد. به همین دلیل در جوامع پیشرفته امروز بیش از پیش نقش ورزش در امور مختلف زندگی فردی و اجتماعی انسان روشن شده است. از جمله مفاهیم مهمی که امروز به منظور درک و شناخت عوامل تعیین کننده رفتار مشارکت و ورزش به کار می‌رود، انگیزه است (سیمال و همکاران^۵، ۲۰۱۸). از طرفی سازمان جهانی بهداشت^۶ سه شاخص برای بخش سلامت و تندرستی ارائه کرده است (بیماری ها، مرگ ومیر و کامیابی) که این مسئله باعث شده تا کشور های جهان بکوشند با اقدامات مناسب به هنجارهای مطلوبی در سه شاخص یاد شده دست یابند (اسلامی و همکاران، ۲۰۱۳).

امروزه ورزش در کشورهای پیشرفته به عنوان بخشی از زندگی روزمره محسوب می‌شود. درس تربیت بدنی در آموزش و پرورش جهت گیری اساسی یادگیری و حفظ سلامتی برای دانش آموزان است از این رو اهداف آموزش شامل سه حیطه خواهد بود که شامل آگاهی‌های مورد نیاز، مهارت‌های ضروری و نگرش‌های مورد انتظار است. تربیت بدنی یک هدف اصلی دارد که با هدف کلی آموزش و پرورش

1. Baker, C. ElAnsari, W. , & Crone, D
2. Lacy & Williams
3. Kerr
4. Kumar & Rajan
5. Semal, N. Hrybovska, I.
6. World Health Organization

یکسان است و آن تربیت همه جانبه کودکان و نوجوانان به عنوان افراد مفید و مسئولیت‌پذیر جامعه است که این مهم در سند تحول بنیادین آموزش و پرورش در زیر نظام ساحت زیستی و بدنی به عنوان یکی از ساحت‌های شش‌گانه تربیت معرفی شده است. از آنجایی که اردوها و فعالیت‌های فوق‌برنامه بر ابعاد مختلف انسان (جسمانی، عاطفی، روانی، اجتماعی و مذهبی) تأثیر می‌گذارد، نیاز است که برای اوقات فراغت دانش‌آموزان برنامه‌ریزی کنیم و موقعیت‌های لازم را برای خلاقیت و آفرینش و نوآوری آنان ایجاد نماییم تا به دور از قید و بندها و قالب‌ها بتوانند خود را ارزیابی کنند و باعث رشد فضائل اخلاقی، کسب مهارت‌های اجتماعی، درک زیبایی‌های جهان هستی و ارتقاء آگاهی‌های علمی و پژوهشی آنها شود (احمدی نژاد، ۲۰۱۹). در کشور آمریکا توجه به فعالیت‌های فوق‌برنامه ورزشی از سال ۲۰۰۰ توجه بیشتری را به خود معطوف کرد (سیمونس و مک لین، ۲۰۱۸). این فعالیت‌های فوق‌برنامه در نظام آموزشی آمریکا بر اساس شناخت ساختار نظام‌مند بر پایه شاخص‌های تبیین شده، مورد نگرش قرار گرفت. سازماندهی فعالیت‌های فوق‌برنامه ورزشی و انجام تمهیدات لازم برای عملی کردن این فعالیت‌ها در نظام آموزشی آمریکا با هدف هم‌افزایی میان دانش‌آموزان دوره‌های تحصیلی مختلف و ایجاد همگرایی بیشتر میان آنها، انجام می‌گیرد (هنریش، ۲۰۱۵). مدرسه ناپولیل در الینویز آمریکا، در یک برنامه تحقیقاتی، از دانش‌آموزان می‌خواهد قبل از آغاز کلاس‌ها، در یک برنامه صبحگاهی به عنوان یک فعالیت فوق‌برنامه شرکت کنند. نتایج آزمون بین‌المللی علوم در بین شاگردان پایه هشتم این مدرسه، بسیار بالاتر از میانگین کل آمریکا است. این نتایج به خوبی نشان می‌دهد که یک فعالیت فوق‌برنامه ورزشی سبک روزانه تا چه حد می‌تواند بر عملکرد تحصیلی کودکان تأثیر مستقیم داشته باشد (وینیک و پوریتا، ۲۰۱۸).

فعالیت‌های فوق‌برنامه برآیند نیاز جامعه است. نیازی که معمولاً برنامه درسی به دلایل مختلف قادر به پاسخگویی آن نیست (صادقی و بهمن‌آبادی، ۲۰۱۸). فعالیت‌های فوق‌برنامه ورزشی می‌تواند دانش‌آموزان را بیشتر در محیط‌های اجتماعی قرار دهد؛ در حالی که این اتفاق در درس‌های رسمی، کمتر روی می‌دهد. این فعالیت‌های فوق‌برنامه ورزشی می‌تواند پلی میان برنامه‌های درسی و یادگیری‌های واقعی زندگی باشد. نقصان و یا کمبود زمان برای این گونه فعالیت‌های فوق‌برنامه ورزشی می‌تواند بر روی جنبه‌های مختلف یادگیری و وضعیت روحی و جسمانی و حتی باورهای اجتماعی تأثیرات منفی بگذارد. حضور دانش‌آموزان دوره‌های مختلف تحصیلی فقط در کلاس درس نمی‌تواند به بارور شدن ایده‌ها و شکوفایی آنها منجر شود. فعالیت‌های فوق‌برنامه ورزشی می‌تواند حس نشاط و روحیه تلاش مضاعفی را برای دانش‌آموزان فراهم کند و در یک نگرش همسوگرایانه، نبود این فعالیت‌ها

-
1. Simmons & MacLean
  2. Heinrich
  3. Winnick & Porretta

دارای اثرات سوء خواهد بود (سیمال^۱ و همکاران، ۲۰۱۸؛ کرنر^۲ و همکاران، ۲۰۱۸). آموزش و پرورش از مهمترین نظام‌های انسانی است که عامل انسان در آنها بسیار قوی است، کار آموزش و پرورش انسان‌سازی است و سلامت و بهداشت روانی فراگیران کار اساسی مدرسه است. هر جامعه‌ای از آموزش و پرورش خود انتظار دارد که افراد با شخصیت متعادل، سازگار با عاطفه، مسئولیت‌پذیر و منطقی بار آورد و سلامت و بهداشت روانی فراگیران کار اساسی مدرسه است. هر جامعه‌ای از آموزش و پرورش خود انتظار دارد که افراد با شخصیت متعادل، سازگار با عاطفه، مسئولیت‌پذیر و منطقی بار آورد که این مستلزم داشتن معلمانی سالم است. نظام آموزشی هر جامعه‌ای در رأس سایر نظام‌هاست، چرا که رشد و ترقی سازمان‌ها به واسطه رشد و ترقی افرادی است که نظام آموزش و پرورش، پرورش می‌دهد (ناظم و علیزاده رنجبر، ۲۰۱۴). با توجه به ضرورت و اهمیت ورزش در جامعه کنونی، و لزوم تحلیل درونی و بیرونی و توجه به برنامه‌های بلند مدت در امر ورزش توجه به این مهم در کشور ما بیش از پیش واجب است و بدون شک یکی از دلایل عدم توسعه ورزش در کشورمان کم توجهی مسئولان به این مقوله مهم و سلیقه‌ای عمل کردن است (رشیدلمیر و همکاران، ۲۰۱۳). در تحقیقی مهدیان (۲۰۱۸) به بررسی اثر بخشی آموزش‌های فوق برنامه پیش‌تازان در افزایش خلاقیت و شادکامی دانش‌آموزان پرداخت. یافته‌ها، نقش و اهمیت آموزش‌های فوق برنامه پیش‌تازان را در افزایش خلاقیت و شادکامی دانش‌آموزان نشان داد. در تحقیقی دیگر بلومفیلد^۳ و همکاران (۲۰۱۱) به این نتیجه رسید که فعالیت‌های فوق برنامه ورزشی برای نوجوانان، تجربیات مثبت شخصی و بین فردی را در میان این نوجوانان توسعه می‌دهد. تاکاشی جیندو^۴ و همکارانش (۲۰۱۸) اثرات مشارکت دانش‌آموزان دوره دبیرستان ژاپنی را در فعالیت‌های فوق برنامه ورزشی مورد بررسی قرار دادند. آنها به این نتیجه رسیدند که هر چقدر میزان حضور هدفمند دانش‌آموزان در فعالیت‌های فوق برنامه افزایش پیدا می‌کند، حس حضور و ادراک اجتماعی در کنار حمایت اجتماعی از دیگران افزایش پیدا می‌کند. در پژوهش وحدانی (2017) با عنوان تدوین استراتژی‌های تربیت بدنی و فعالیت‌های ورزشی وزارت آموزش و پرورش نتایج تحلیل ماتریس QSPM برای اولویت بندی استراتژی‌ها نشان داد که کیفیت بخشی و افزایش اثربخشی ساعات درس تربیت بدنی و ارتقای سطح سواد حرکتی دانش‌آموزان، مدرسه-محور نمودن و عمومیت بخشیدن به فعالیتهای فوق برنامه به منظور تحقق بخشیدن به اهداف درس تربیت بدنی و توانمندسازی و بهسازی منابع انسانی به ترتیب سه استراتژی اول تربیت بدنی و ورزش دانش‌آموزی

-
1. Semal
  2. Kerner
  3. Blomfield
  4. Takashi Jindo

هستند. تسهیل و تدارک فرصت‌های مشارکت برای عموم دانش‌آموزان در برنامه‌های درس تربیت بدنی و فعالیت‌های مکمل و فوق برنامه تربیت بدنی برای حفظ شایستگی‌های پایه آنان با رویکردهای مدرسه-محوری و دانش آموز-مداری، مشارکت دهی در راستای پرورش انسان‌های سالم، فعال، بانشاط، توانا، ماهر، قانون‌گرا، نظم‌پذیر، مسئولیت‌پذیر، جمع‌گرا، کارآمد، امیدوار و متخلق به اخلاق اسلامی و منطبق با ویژگی‌های انسان مورد نظر سند تحول بنیادین، از اهداف مهم آموزش و پرورش است. جعفری و همکاران (۲۰۱۶) عنوان کردند بین اجرای فعالیت‌های خارج از کلاس (فوق برنامه) و سطح آمادگی جسمانی دانش‌آموزان رابطه معناداری وجود دارد. هدف از فعالیت‌های فوق برنامه تربیت بدنی زندگی سالم و بانشاط، تحرک و پویایی دانش‌آموزان است و محیط امن مدرسه و وجود مربیان مجرب و دلسوز موجب می‌شود تا اولیا با آسایش خاطر و دانش‌آموزان با رغبت بیشتری مشارکت نمایند. از آنجایی که ساعت رسمی درس تربیت بدنی به تنهایی قادر به تأمین سلامت جسمانی دانش‌آموزان نیست آموزش و پرورش انجام فعالیت‌های فوق برنامه تربیت بدنی را لازم برشمردند ولی تعدد انواع این فعالیت‌ها و کمبود امکانات و تجهیزات باعث گردید تا به طور کامل انجام نپذیرد. بر همین اساس در برنامه درسی ملی نیز حوزه یادگیری و سلامت و تربیت بدنی به عنوان یکی از یازده حوزه یادگیری به دنبال برقراری سلامت کامل جسمانی، روانی و ایجاد زمینه‌هایی در جهت شناساندن روش‌های درست فعالیت جسمانی، ارتقای توانایی‌های بدنی و تبیین روش‌های تفریحی سالم در حوزه محتوایی تربیت بدنی است. آموزش تربیت بدنی به عنوان بخش عملی تعلیم و تربیت فرصت تعمیق و به کارگیری آموخته‌ها در موقعیت‌های واقعی زندگی و راهکارهای مقابله با چالش‌های آن را فراهم می‌آورد. لذا این پژوهش با مطالعه وضعیت فعالیت‌های فوق برنامه تربیت بدنی کشورهای پیشرفته و بررسی وضعیت فعالیت‌های فوق برنامه تربیت بدنی در آموزش و پرورش ایران بر اساس راهکارهای ۶-۲، ۵-۷، ۳-۸، ۱-۱۶، ۳-۱۷، ۲-۱۳، ۲-۱۴ سند تحول بنیادین آموزش و پرورش سعی در ارائه بهترین نوع فعالیت فوق برنامه تربیت بدنی با توجه به تجهیزات و امکانات و شرایط اقلیمی ایران دارد؛ به نحوی که انجام این فعالیت‌ها بر افزایش تحرک و تأمین سلامت دانش‌آموزان تأثیرگذار باشد. مسئله اساسی تحقیق حاضر این است که الگوی مدیریت فعالیت‌های فوق برنامه تربیت بدنی آموزش و پرورش ایران کدام است؟ بنابراین، این پژوهش با تکیه بر پیشینه پژوهش و با استفاده از نظرهای صاحب‌نظران و مدیران حوزه ورزش به دنبال طراحی مدل مدیریت فعالیت‌های فوق برنامه تربیت بدنی در آموزش و پرورش ایران است.

روش پژوهش

روش تحقیق حاضر آمیخته کیفی-کمی است. در بخش کیفی روش تحقیق گراند تئوری یا داده بنیاد است که با استفاده از رویکرد استراوس و کوربین، به شناسایی پدیده و گردآوری داده‌های کیفی از طریق مصاحبه اقدام گردید. مصاحبه‌ها در مرحله کیفی تا حد اشباع نظری ادامه داشت و سپس، با استفاده از روش تحلیل محتوا و کدگذاری مؤلفه‌های اصلی، پرسش‌نامه‌ای بدین منظور طراحی، تدوین و توزیع شد. در بخش کیفی از روش نمونه‌گیری هدفمند و با استفاده از تکنیک گلوله برفی تا حد اشباع نظری، تعداد ۲۵ نفر از اساتید دانشگاه، معلمان باتجربه در حوزه علوم تربیتی و تربیت بدنی، مدیران ستادی وزارت و حوزه اجرایی فوق برنامه تربیت بدنی وزارت آموزش و پرورش ایران بر اساس تخصص و تجربه لازم حوزه مورد مطالعه انتخاب شدند. در بخش کمی جامعه آماری شامل تمام معلمان و مدیران تربیت بدنی رسمی کشور به تعداد ۳۳ هزار نفر بودند که با استفاده از فرمول کوکران تعداد ۳۸۴ نفر به عنوان نمونه آماری انتخاب شدند. در بخش کیفی از مصاحبه و در بخش کمی از پرسش‌نامه برگرفته از بخش کیفی استفاده گردید. برای برآورد پایایی ابزار تحقیق با استفاده از روش آلفای کرونباخ و نرم‌افزار اس. پی. اس. اس^۱ ورژن ۲۳، ضریب آلفای بالای ۰/۷ به دست آمد. همچنین برای بررسی روایی ابزار تحقیق علاوه بر برآورد روایی صوری و محتوایی ابزار از طریق اساتید و صاحب‌نظران مدیریت ورزشی در حوزه فعالیت‌های فوق برنامه تربیت بدنی، از آزمون تحلیل عاملی تأییدی برای برآورد روایی سازه آن ابزار استفاده شد. پس از تأیید روایی و پایایی ابزار تحقیق، پرسش‌نامه‌ها در بین مشارکت‌کنندگان در تحقیق در تمام استان‌های کشور با کمک رؤسای اداره تربیت بدنی و فعالیت‌های ورزشی آموزش و پرورش استان‌ها و فضای مجازی به روش نمونه‌گیری تصادفی خوشه‌ای چند مرحله‌ای توزیع و داده‌ها جمع‌آوری شد. روش تحلیل داده‌ها در بخش کیفی با استفاده از روش کدگذاری نظری (برگرفته از روش نظریه پردازی نظریه زمینه‌ای) استراوس و کوربین انجام شد که تحت عنوان "طرح نظام مند" شناخته می‌شود. روش تحلیل داده‌ها در بخش کمی استفاده از آزمون تحلیل عاملی اکتشافی و الگوی معادلات ساختاری با به‌کارگیری نرم‌افزار لیزرل است.

یافته‌های تحقیق

نمونه آماری تحقیق شامل مدیران و معلمان تربیت بدنی سراسر کشور است. ۵۶/۷ درصد از پاسخگویان در سن ۲۰ تا ۳۰ سالگی قرار داشتند. ۵۶/۵ درصد از پاسخگویان مرد بودند. ۵۳/۸ درصد از پاسخگویان

دارای تحصیلات کارشناسی ارشد بودند. ۵۶ درصد از نمونه آماری کیفی زن و ۴۴ درصد مرد بودند. ۶۰ درصد دارای مدرک کارشناسی ارشد و ۴۰ درصد دکترا بودند.

جدول ۱- مشخصات جمعیت شناختی نمونه های آماری تحقیق

نمونه آماری تحقیق کیفی		نمونه آماری تحقیق کمی		مشخصات دموگرافیک
درصد	تعداد	درصد	تعداد	
				سن (سال)
۲۴	۶	۱۰/۶	۴۱	۲۰-۳۰
۳۲	۸	۵۶/۷	۲۱۸	۳۱-۴۰
۴۴	۱۱	۳۲/۵	۱۲۵	۴۱-۶۰
۴۴	۱۱	۵۶/۵	۲۱۷	مرد
۵۶	۱۴	۴۴/۴	۱۶۷	زن
---	---	۲۸/۶	۱۱۰	کارشناسی
۶۰	۱۵	۵۸/۳	۲۲۴	کارشناسی ارشد
۴۰	۱۰	۱۳/۲	۵۰	دکتری تخصصی
۱۰۰	۲۵	۱۰۰	۳۸۴	جمع کل

کدگذاری باز و مقوله پردازی داده‌ها در جهت شناسایی معیارها و زیر معیارهای تبیین طراحی الگوی مدیریت فعالیت‌های فوق برنامه تربیت بدنی آموزش و پرورش ایران مورد استفاده قرار گرفت. در این بخش اطلاعات حاصل از تحلیل محتوای مصاحبه‌های انجام گرفته در زمینه پژوهش که شامل ۴۸ مفهوم است در زیر ارائه می‌شوند:

جدول ۲- کدگذاری اولیه

کد	مصاحبه	مفاهیم استخراج شده
C1	مصاحبه ۱، ۳ و ۴	سیاست‌گذاری و هدف‌گزینی در زمینه فوق برنامه
C2	مصاحبه ۲، ۶ و ۹	تسهیل تعاملات بین‌المللی آموزشی در زمینه برنامه‌های فوق برنامه
C3	مصاحبه ۱، ۹، ۱۳، ۱۹	تولید سند برنامه‌های فوق برنامه
C4	مصاحبه ۳، ۵، ۱۱، ۱۸	بینش استراتژیک و توسعه پایدار
C5	مصاحبه ۳، ۹، ۱۳، ۱۶، ۲۴	دیدگاهی گسترده و بلندمدت مدیران ارشد در خصوص فوق برنامه
C6	مصاحبه ۴، ۷، ۱۲، ۱۷، ۲۵	آشنایی مدیران با فعالیت‌ها و برنامه‌ریزی دقیق در رابطه با برگزاری فعالیت‌ها

ادامه جدول ۲- کدگذاری اولیه

کد	مصاحبه	مفاهیم استخراج شده
C7	مصاحبه ۱، ۱۰، ۱۶	همکاری و هماهنگی لازم با دبیران متخصص
C8	مصاحبه ۵، ۷، ۱۴	نیروی انسانی مجرب و متخصص
C9	مصاحبه ۳، ۶، ۱۴، ۱۹	افزایش آگاهی اولیا و دانش آموزان در زمینه برنامه‌های فوق برنامه
C10	مصاحبه ۳، ۵، ۱۷	اداره امور آموزش و پرورش به صورت کارآمد
C11	مصاحبه ۴، ۶، ۸، ۹	رفاه و آرامش پایدار، با به رسمیت شناختن حقوق مساوی دانش
C12	مصاحبه ۲، ۴، ۶، ۷	دسترسی به منابع و تصمیم‌گیری‌ها به صورت یکسان
C13	مصاحبه ۲، ۱۲، ۱۶	ایجاد فرصت مساوی
C14	مصاحبه ۳، ۶، ۹، ۱۲	عدالت آموزشی
C15	مصاحبه ۴، ۶، ۹، ۱۲، ۱۵	برقراری عدالت و تأمین چتر حمایت اجتماعی
C16	مصاحبه ۱، ۴، ۶، ۱۵	غنی‌سازی فعالیت‌های اوقات فراغت
C17	مصاحبه ۱، ۳، ۶، ۹، ۲۰	آموزش دانش آموزان جهت استفاده بهتر از اوقات فراغت
C18	مصاحبه ۲، ۶، ۷، ۹، ۱۱	توسعه و ارتقاء مهارت‌های ورزشی و سواد حرکتی آنان
C19	مصاحبه ۱، ۵، ۹، ۱۰، ۱۲	ایجاد فعالیت‌های مکمل درس تربیت بدنی
C20	مصاحبه ۳، ۴، ۶، ۹، ۱۳، ۱۵	آگاه کردن دانش آموزان از پیامدهای مثبت فوق برنامه
C21	مصاحبه ۴، ۱۲، ۲۰	مشارکت مردم (سهامداران و یا ذینفعان) در امور فوق برنامه
C22	مصاحبه ۱، ۳، ۱۹	فراهم نمودن زمینه ارائه نظرات متفاوت در عرصه برنامه‌های فوق برنامه
C23	مصاحبه ۶، ۱۴، ۲۵	پشتیبانی از اقدامات وحدت بخش و کارکردهای نظارتی برنامه فوق برنامه
C24	مصاحبه ۳، ۵، ۸، ۱۳، ۱۷	فعال ساختن جامعه مدنی (از طریق اطلاعات، مشاوره و مشارکت)
C25	مصاحبه ۲، ۵، ۹، ۱۱	تقویت مشارکت مردمی برنامه‌های فوق برنامه
C26	مصاحبه ۲، ۵، ۱۶	نیازسنجی از والدین و دانش آموزان
C27	مصاحبه ۱، ۵، ۸، ۱۱	پایش برنامه‌های فوق برنامه مدرسه
C28	مصاحبه ۱، ۲، ۴، ۵، ۶	نظارت بر اجرای برنامه‌های فوق برنامه
C29	مصاحبه ۴، ۹، ۱۳، ۱۸	گزارش سالیانه از عملکرد برنامه‌های فوق برنامه
C30	مصاحبه ۲، ۴، ۱۱، ۱۹	نظرسنجی از والدین و اصلاح برنامه‌های فوق برنامه بدون بهره‌وری
C31	مصاحبه ۲، ۵، ۱۲، ۱۷	فضای فیزیکی و ایمن شده
C32	مصاحبه ۳، ۵، ۹	امکانات و فضای کافی جهت اجرای برنامه‌های فوق برنامه
C33	مصاحبه ۲، ۴، ۷، ۱۵	امکانات سخت افزاری و نرم افزاری مناسب

ادامه جدول ۲- کدگذاری اولیه

کد	مصاحبه	مفاهیم استخراج شده
C34	مصاحبه ۱، ۳، ۵، ۹، ۱۲	راه اندازی کانون‌های ورزشی درون مدرسه آموزشی دارای فضای مناسب
C35	مصاحبه ۲، ۴، ۹، ۱۸	استفاده از فضاهای سازمانهای دیگر
C36	مصاحبه ۳، ۴، ۶، ۱۱، ۱۵	تنظیم فعالیت مدارس در راستای استفاده کارا از منابع درونی
C37	مصاحبه ۲، ۵، ۹، ۱۵	توسعه زیرساخت‌های اجتماعی و فیزیکی
C38	مصاحبه ۱، ۵، ۸، ۱۵	تعیین و ارتقای دائمی استانداردها و هنجارهای مراکز آموزشی
C39	مصاحبه ۲، ۴، ۷، ۹، ۱۳	توانمندکردن مدارس و مراکز آموزشی برای برنامه ریزی و مدیریت
C40	مصاحبه ۲، ۸، ۹، ۱۵، ۱۸	کاهش خطرپذیری‌ها در عرصه سرمایه گذاری آموزشی
C41	مصاحبه ۳، ۹، ۱۵	بهبودسازی سرمایه‌گذاری در آموزش و پرورش
C42	مصاحبه ۱، ۷، ۹، ۱۸	یکپارچه سازی طرح‌های آموزشی
C43	مصاحبه ۲، ۴، ۹، ۱۳	مدیریت دانش و منابع
C44	مصاحبه ۲، ۷، ۸، ۹، ۱۶	تقویت نقش بخش خصوصی به عنوان عامل تولید در تقویت رشد
۴۵C	مصاحبه ۲، ۸، ۱۵، ۱۸	حفظ تندرستی
۴۶C	مصاحبه ۱، ۳، ۹، ۱۲	نشاط و شادی
۴۷C	مصاحبه ۳، ۸، ۱۰، ۱۱	آشکار شدن خلاقیت‌ها و پرورش آنها
۴۸C	مصاحبه ۱، ۸، ۱۵	مشارکت‌های اجتماعی

در گام بعدی تلاش گردید مقوله‌های مشابه و مقارن که در جدول شماره ۳ ارائه شده است در تم‌های اصلی جای گیرند. بر اساس اشتراک مفهومی که مقولات با یکدیگر داشتند، تم‌ها، به شکل مفاهیم انتزاع‌تری استخراج شدند.

جدول ۳- تم‌های مشترک استخراج شده از تحلیل‌ها

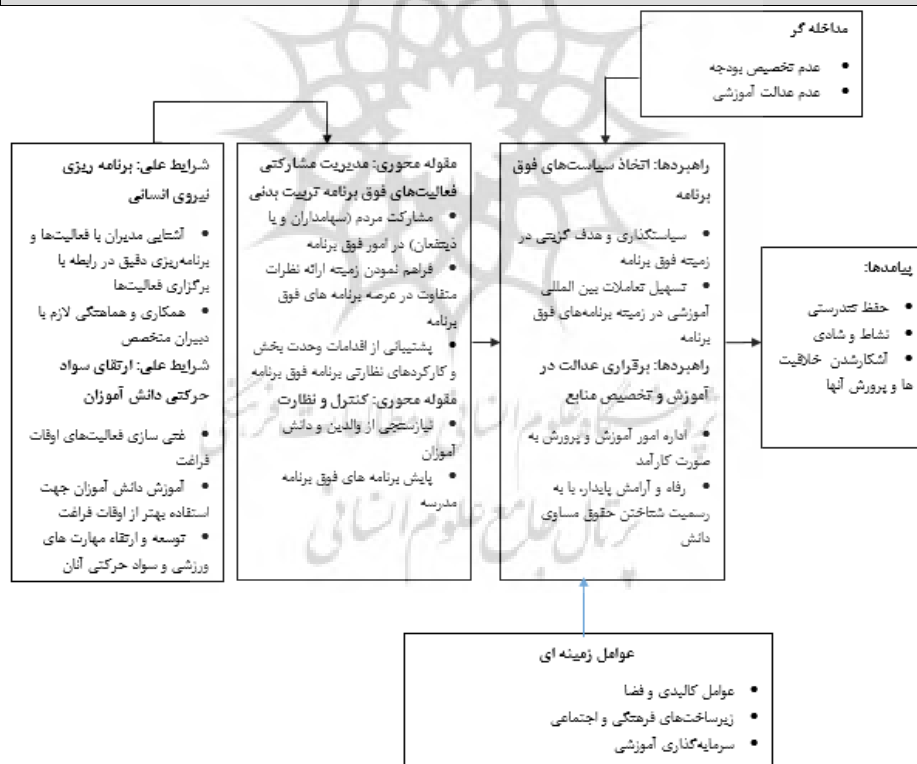
مقوله ۱، اتخاذ سیاست‌های فوق برنامه تربیت بدنی سیاست‌گذاری و هدف‌گزینی در زمینه فعالیت‌های فوق برنامه تربیت بدنی تسهیل تعاملات بین‌المللی آموزشی در زمینه برنامه‌های فوق برنامه تربیت بدنی تولید سند برنامه‌های فوق برنامه بینش استراتژیک و توسعه پایدار دیدگاهی گسترده و بلندمدت مدیران ارشد در خصوص فوق برنامه	۳ ۵ ۴
مقوله ۲، برنامه‌ریزی نیروی انسانی آشنایی مدیران با فعالیت‌ها و برنامه‌ریزی دقیق در رابطه با برگزاری فعالیت‌های فوق برنامه همکاری و هماهنگی لازم با دبیران متخصص نیروی انسانی مجرب و متخصص افزایش آگاهی اولیا و دانش‌آموزان در زمینه برنامه‌های فوق برنامه	۳ ۴

ادامه جدول ۳- تم‌های مشترک استخراج شده از تحلیل‌ها

	<p>مقوله ۳، برقراری عدالت در آموزش و تخصیص منابع اداره امور آموزش و پرورش به صورت کارآمد رفاه و آرامش پایدار، با به رسمیت شناختن حقوق مساوی دانش دسترسی به منابع و تصمیم‌گیری‌ها به صورت یکسان ایجاد فرصت مساوی عدالت آموزشی برقراری عدالت و تأمین چتر حمایت اجتماعی در زمینه فعالیت‌های فوق برنامه تربیت بدنی</p>	$\frac{3}{5}$
	<p>مقوله ۴، ارتقای سواد حرکتی دانش‌آموزان غنی سازی فعالیت‌های اوقات فراغت آموزش دانش‌آموزان جهت استفاده بهتر از اوقات فراغت توسعه و ارتقاء مهارت‌های ورزشی و سواد حرکتی آنان ایجاد فعالیت‌های مکمل درس تربیت بدنی آگاه کردن دانش‌آموزان از پیامدهای مثبت فوق برنامه</p>	$\frac{3}{5}$
	<p>مقوله ۵، مدیریت مشارکتی فعالیت‌های فوق برنامه تربیت بدنی مشارکت مردم (سهامداران و یا ذینفعان) در امور فوق برنامه فراهم نمودن زمینه ارائه نظرات متفاوت در عرصه برنامه‌های فوق برنامه پشتیبانی از اقدامات وحدت بخش و کارکردهای نظارتی برنامه فوق برنامه فعال ساختن جامعه مدنی (از طریق اطلاعات، مشاوره و مشارکت) تقویت مشارکت مردمی برنامه‌های فوق برنامه</p>	$\frac{3}{5}$
	<p>مقوله ۶، کنترل و نظارت نیازسنجی از والدین و دانش‌آموزان پایش برنامه‌های فوق برنامه تربیت بدنی مدرسه نظارت بر اجرای برنامه های فوق برنامه گزارش سالیانه از عملکرد برنامه های فوق برنامه نظرسنجی از والدین و اصلاح برنامه‌های فوق برنامه بدون بهره‌وری</p>	$\frac{3}{5}$
	<p>مقوله ۷، عوامل کالبدی و فضای فیزیکی و ایمن شده امکانات و فضای کافی جهت اجرای برنامه‌های فوق برنامه امکانات سخت افزاری و نرم افزاری مناسب راه اندازی کانون‌های ورزشی درون مدرسه آموزشی دارای فضای مناسب استفاده از فضاهای سازمان‌های دیگر</p>	$\frac{3}{5}$
	<p>مقوله ۸، زیرساخت‌های فرهنگی و اجتماعی تنظیم فعالیت مدارس در راستای استفاده کارا از منابع درونی توسعه زیرساخت‌های اجتماعی و فیزیکی جهت اجرای فعالیت‌های فوق برنامه تعیین و ارتقای دائمی استانداردها و هنجارهای مراکز ورزشی توانمندکردن مدارس و مراکز آموزشی برای برنامه‌ریزی و مدیریت فعالیت‌های فوق برنامه</p>	$\frac{3}{5}$

ادامه جدول ۳- تم‌های مشترک استخراج شده از تحلیل‌ها

<p>مقوله ۹، سرمایه‌گذاری آموزشی کاهش خطرپذیری‌ها در عرصه سرمایه‌گذاری آموزشی بهینه‌سازی سرمایه‌گذاری در آموزش و پرورش در زمینه فعالیت‌های فوق برنامه یکپارچه‌سازی طرح‌های آموزشی مدیریت دانش و منابع فعالیت‌های فوق برنامه تقویت نقش بخش خصوصی به‌عنوان عامل تولید در تقویت رشد فعالیت‌های فوق برنامه</p>	<p>مقوله ۱۰، پیامدها حفظ تندرستی نشاط و شادی آشکار شدن خلاقیت‌ها و پرورش آنها تقویت مشارکت‌های اجتماعی</p>
<p>مقوله ۱۱، عوامل مداخله‌گر عدم عدالت آموزشی</p>	

شکل ۱- کدگذاری محوری بر اساس الگوی پارادایمی

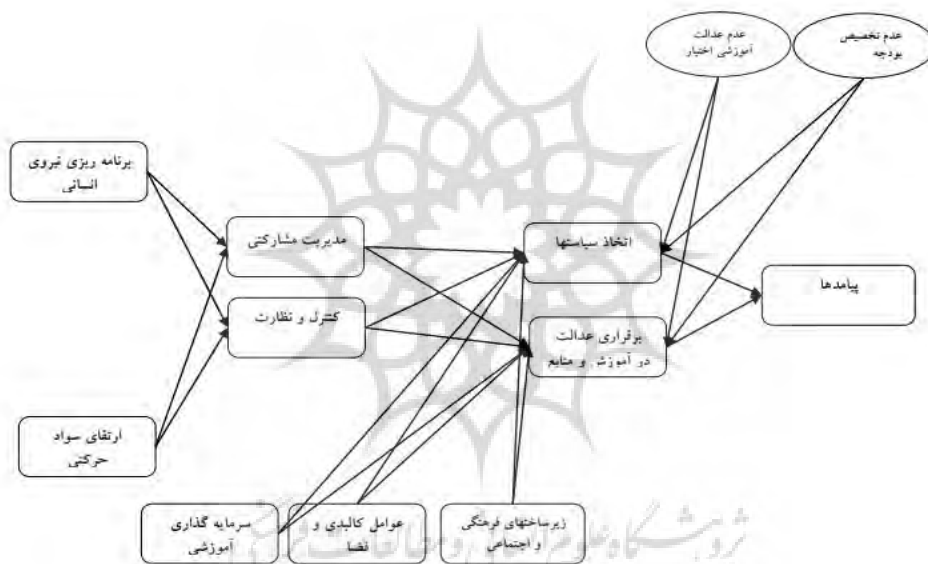
در این تحقیق کدگذاری محوری بر اساس استفاده از الگوی پارادایم (شکل ۱) صورت گرفته است. بنابراین دسته بندی‌های فرعی با دسته بندی اصلی مطابق با الگوی پارادایم مرتبط می‌شوند و هدف اصلی این است که محقق را قادر سازد تا به صورت نظامند در مورد داده‌ها و مرتبط کردن آنها تفکر کند. شکل (۱)، ایجاد ارتباط بین مقوله‌های مختلف شناسایی شده را در قالب الگوی پارادایم نمایش می‌دهد.

مقوله محوری: مدیریت مشارکتی فعالیت‌های فوق برنامه تربیت بدنی و کنترل و نظارت. با توجه به اینکه براساس الگوی طراحی شده، مدیریت مشارکتی فعالیت‌های فوق برنامه تربیت بدنی و کنترل و نظارت را به عنوان مبنا و ستون اصلی تحقق الگوی مدیریت فعالیت‌های فوق برنامه تربیت بدنی در نظام آموزشی قلمداد کرده‌ایم.

شرایط علی: برنامه‌ریزی نیروی انسانی و ارتقای سواد حرکتی دانش‌آموزان. شرایط علی باعث ایجاد و توسعه پدیده یا مقوله محوری می‌شوند. از میان مقوله‌های موجود، برنامه‌ریزی نیروی انسانی و ارتقای سواد حرکتی دانش‌آموزان به عنوان علی تلقی می‌شوند که نقش فعال در طراحی الگوی مدیریت فعالیت‌های فوق برنامه تربیت بدنی در نظام آموزشی داشته است و تا این عوامل مهیا نشوند الگوی مدیریت فعالیت‌های فوق برنامه تربیت بدنی محقق نمی‌شوند. راهبردها: اتخاذ سیاست‌های فوق برنامه تربیت بدنی و برقراری عدالت در آموزش و تخصیص منابع. راهبردها و تعاملات بیانگر رفتارها، فعالیت‌ها و تعاملات هدف‌داری هستند که در پاسخ به مقوله محوری و تحت تأثیر شرایط مداخله‌گر، اتخاذ می‌شوند. به این مقوله‌ها راهبرد نیز گفته می‌شود که در تحقیق حاضر عبارتند از اتخاذ سیاست‌های فوق برنامه تربیت بدنی، برقراری عدالت در آموزش و تخصیص منابع و کنترل و نظارت.

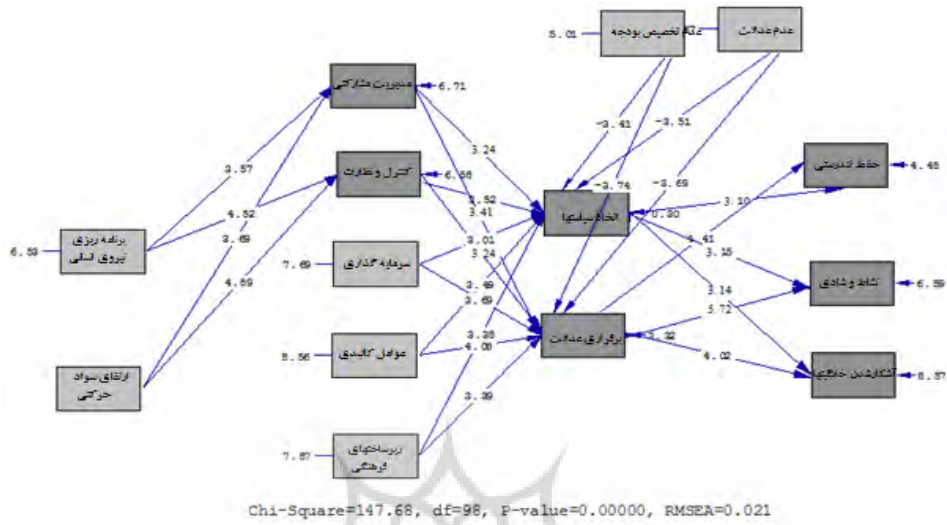
شرایط مداخله‌گر: شرایط مداخله‌گر عواملی هستند که در اجرای مدیریت فعالیت‌های فوق برنامه تربیت بدنی تأثیرگذار است. عواملی که در تحقیق حاضر در طراحی الگوی مدیریت فعالیت‌های فوق برنامه تربیت بدنی نقش موانع را ایفا می‌کنند عبارتند از عدم تخصیص بودجه و عدم عدالت آموزشی. بستر پدیده: به شرایط خاصی که بر کنش‌ها و تعاملات تأثیر می‌گذارند، بستر گفته می‌شود. این شرایط را مجموعه‌ای از مفاهیم، مقوله‌ها یا متغیرهای زمینه‌ای تشکیل می‌دهند و در الگوی معرفی شده عبارتند از عوامل کالبدی و فضا، زیرساخت‌های فرهنگی و اجتماعی و سرمایه‌گذاری آموزشی. پیامدها: برخی از مقوله‌ها بیانگر نتایج و پیامدهایی هستند که در اثر اتخاذ راهبردها به وجود می‌آیند. در پژوهش حاضر حفظ تندرستی، نشاط و شادی و آشکارشدن خلاقیت‌ها و پرورش آنها نتیجه کنش‌ها و تعاملات ایجاد شده و تأثیرپذیر از شرایط علی، مقوله محوری و بستر حاکم است که عوامل متعددی

را شامل می‌شود. بر اساس مدل تحقیق مدیریت مشارکتی فعالیت‌های فوق برنامه تربیت بدنی به عنوان مقوله محوری بر مبنای شرایط علی برنامه‌ریزی نیروی انسانی و ارتقای سواد حرکتی دانش آموزان و از طریق راهبردهای اتخاذ سیاست‌های فوق برنامه تربیت بدنی، برقراری عدالت در آموزش و تخصیص منابع و کنترل و نظارت با در نظر گرفتن عوامل کالبدی و فضا، زیرساخت‌های فرهنگی و اجتماعی و سرمایه‌گذاری آموزشی (به عنوان زمینه الگو) محقق می‌شود و منجر به تحقق پیامدهای حفظ تندرستی، نشاط و شادی، آشکارشدن خلاقیت‌ها و پرورش آنها و تقویت مشارکت‌های اجتماعی می‌گردد.

شکل ۲- الگوی مدیریت فعالیت‌های فوق برنامه تربیت بدنی

در شکل ۳، مدل آزمون شده همراه با مقادیر استاندارد شده روی هر کدام از مسیرها درج شده است. یافته‌ها نشان می‌دهد که از ضرایب مسیر عنوان شده تأثیر همه عوامل بر مدیریت فعالیت‌های فوق برنامه تربیت بدنی آموزش و پرورش ایران معنادار است.

شکل ۳- ضرایب تی مدل آزمون شده پژوهش (** P < 0.05 * P < 0.01)

شکل ۳، ضرایب تی برای بررسی معنادار بودن ضرایب مسیر را نشان می‌دهد. ضرایب تی بالای $\pm 1/96$ تا $\pm 2/58$ در سطح $0/05$ معنادار هستند و ضرایب تی بالاتر از $\pm 2/58$ در سطح $0/01$ معنادار هستند. علاوه بر این جهت بارهای عاملی و ضرایب تی در تمام عامل‌ها مثبت است که نشانگر تأثیر مثبت و معنادار این عامل‌ها است. در جدول ۵ ضرایب اثر مستقیم، اثر غیر مستقیم، سطح معناداری و واریانس تبیین شده متغیرهای پژوهش آورده شده است.

جدول ۴- برآورد ضرایب استاندارد شده اثر مستقیم و اثر غیر مستقیم واریانس تبیین شده الگو

مسیر	اثر مستقیم	واریانس تبیین شده
بر روی مدیریت مشارکتی از:		
برنامه ریزی نیروی انسانی	۰/۳۱**	
ارتقای سواد حرکتی	۰/۳۳**	۰/۲۱
بر روی کنترل و نظارت از:		
برنامه ریزی نیروی انسانی	۰/۴۰**	
ارتقای سواد حرکتی	۰/۴۳**	۳۴٪
بر روی اتخاذ سیاست‌های فوق برنامه از:		
مدیریت مشارکتی	۰/۳۰**	
کنترل و نظارت	۰/۳۲**	
سرمایه گذاری آموزشی	۰/۲۹**	
زیرساخت‌های فرهنگی و اجتماعی	۰/۳۱**	
عوامل کالبدی	۰/۳۳**	۰/۷۳
عدم تخصیص بودجه	-۰/۳۴**	
عدم عدالت آموزشی	-۰/۳۶**	
بر روی برقراری عدالت در آموزش و منابع از:		
مدیریت مشارکتی	۰/۳۶**	
کنترل و نظارت	۰/۳۰**	
سرمایه گذاری آموزشی	۰/۳۳**	
زیرساخت‌های فرهنگی و اجتماعی	۰/۳۱**	
عوامل کالبدی	۰/۳۸**	
عدم تخصیص بودجه	-۰/۴۰**	۰/۸۰
عدم عدالت آموزشی	-۰/۳۲**	
بر روی حفظ تندرستی از:		
اتخاذ سیاست‌های فوق برنامه	۰/۳۱**	
برقراری عدالت در آموزش و منابع	۰/۴۰**	۰/۲۵
بر روی نشاط و شادی از:		
اتخاذ سیاست‌های فوق برنامه	۰/۳۲**	
برقراری عدالت در آموزش و منابع	۰/۵۰**	۰/۳۱
بر روی آشکار شدن خلاقیت‌ها از:		
اتخاذ سیاست‌های فوق برنامه	۰/۳۳**	۰/۲۹
برقراری عدالت در آموزش و منابع	۰/۳۹**	

* p < 0. 05 ** p < 0. 01

همان‌طور که در جدول ۴، مشاهده می‌شود اثر مستقیم برنامه‌ریزی نیروی انسانی ($\beta = 0/31$) و ارتقای سواد حرکتی ($\beta = 0/33$) بر مدیریت مشارکتی در سطح ($P < 0/01$) مثبت و معنادار است. همچنین اثر مستقیم برنامه‌ریزی نیروی انسانی ($\beta = 0/40$) و ارتقای سواد حرکتی ($\beta = 0/43$) بر کنترل و نظارت در سطح ($P < 0/01$) مثبت و معنادار است. همچنین اثر مستقیم مدیریت مشارکتی ($\beta = 0/30$)، کنترل و نظارت ($\beta = 0/32$)، سرمایه‌گذاری آموزشی ($\beta = 0/29$)، زیرساخت‌های فرهنگی و اجتماعی ($\beta = 0/40$)، عوامل کالبدی ($\beta = 0/33$)، عدم تخصیص بودجه ($\beta = -0/34$) و عدم عدالت آموزشی ($\beta = -0/36$) بر اتخاذ سیاست‌های فوق برنامه در سطح ($P < 0/01$) معنادار است. همچنین اثر مستقیم مدیریت مشارکتی ($\beta = 0/36$)، کنترل و نظارت ($\beta = 0/30$)، سرمایه‌گذاری آموزشی ($\beta = 0/33$)، زیرساخت‌های فرهنگی و اجتماعی ($\beta = 0/31$)، عوامل کالبدی ($\beta = 0/38$)، عدم تخصیص بودجه ($\beta = -0/40$) و عدم عدالت آموزشی ($\beta = -0/32$) بر برقراری عدالت در آموزش و منابع در سطح ($P < 0/01$) معنادار است. همچنین اثر مستقیم اتخاذ سیاست‌های فوق برنامه و برقراری عدالت در آموزش و منابع بر روی پیامدهای مدیریت فعالیت‌های فوق برنامه شامل حفظ تندرستی، نشاط و شادی و آشکارشدن خلاقیت‌ها در سطح ($P < 0/01$) معنادار است. شاخص‌های برازش بدست آمده برای مدل آزمون شده در جدول ۵ نشان می‌دهد شاخص RMSEA در مدل برآورد شده با میزان $0/021$ از سطح قابل قبولی برخوردار است و دیگر شاخص‌های برازش مانند CFI، GFI، NFI و AGFI به ترتیب برابر با $0/96$ ، $0/92$ ، $0/95$ و $0/94$ همگی در سطح مناسبی هستند و این مشخصه‌های نکویی برازش نشان می‌دهد داده‌های این پژوهش با ساختار عاملی این مدل برازش مناسبی دارد.

جدول ۵- مشخصه‌های برازندگی مدل برازش شده

نسبت مجذور کای به درجه آزادی	ریشه میانگین مربعات خطای برآورد	برازش تطبیقی	نیکویی برازش	برازندگی مدل	شاخص نیکویی برازش تعدیل شده
۱/۵۰	۰/۰۲۱	۰/۹۶	۰/۹۵	۰/۹۲	۰/۹۴

بحث و نتیجه گیری

از جمله پدیده‌های اجتماعی مهمی که رشد چشمگیری در این سال‌ها داشته است و بر سلامت افراد تأثیرگذار بوده است، تربیت بدنی و فعالیت‌های مرتبط با آن است. پژوهش‌های اندکی به بررسی فعالیت‌های فوق برنامه تربیت بدنی آموزش و پرورش پرداخته‌اند همین سبب شده است شواهد اندکی

از فرایند فعالیت‌های فوق برنامه تربیت بدنی در آموزش و پرورش ایران و تأثیرات آن بر افراد وجود داشته باشد. در این پژوهش، به خوبی مشخص شد که فعالیت‌های فوق برنامه تربیت بدنی می‌تواند علاوه بر بهبود تندرستی، مؤلفه‌هایی از جمله، نشاط و شادی، آشکارشدن خلاقیت‌ها و پرورش آنها و تقویت مشارکت‌های اجتماعی را بهبود دهد. فقدان توسعه فعالیت‌های فوق برنامه تربیت بدنی در مدارس می‌تواند سبب اختلال در مسیر بهبود سلامت در جامعه شود. انجام فعالیت‌های فوق برنامه تربیت بدنی در مدارس در ابعاد مختلف و متناسب با گروه‌ها سنی دانش‌آموزان، در قالب برنامه‌های منظم با طراحی مناسب می‌تواند موجب ارتقای وضعیت تربیت بدنی در مدارس شود که این به نوبه خود تأثیرات مثبتی بر روی سلامت و ذهن دانش‌آموزان می‌گذارد. با توجه به کارکردهای ورزش و فعالیت‌های فوق برنامه در مدارس در مسیر رشد و گسترش دانش‌آموزان در ابعاد مختلف، پژوهش حاضر به خوبی تأثیرگذاری فعالیت‌های فوق برنامه بر سلامت، انگیزه، حفظ تندرستی، نشاط و شادی را نشان داده است. با توجه به کارکردهای درس تربیت بدنی در حوزه‌های مختلف سلامت ذهنی، جسمانی پیشنهاد می‌شود با توسعه کلاس‌های فوق برنامه آموزشی استاندارد در ورزش‌های مختلف، ارتقای وضعیت درس تربیت بدنی در مدارس کشور حاصل شود. هدف این تحقیق طراحی الگوی مدیریت فعالیت‌های فوق برنامه تربیت بدنی آموزش و پرورش ایران بود. در این تحقیق ترکیبی از روش‌های کمی و کیفی استفاده شد. قلمرو تحقیق حاضر شامل وزارت آموزش و پرورش کشور ایران بود. الگوی مدیریت فعالیت‌های فوق برنامه تربیت بدنی آموزش و پرورش ایران با شرایط کشور ایران تهیه شد و تلاش دارد با نگاهی تخصصی و تفصیلی، خلأ موجود در الگوهای عملکردی که همانا ناتوانی در نگاه تخصصی و خرد به حوزه مدیریت فعالیت‌های فوق برنامه تربیت بدنی آموزش و پرورش ایران است، را رفع نماید که این مسئله می‌تواند تاحدی به علت نبود پژوهش‌های علمی برای بررسی تأثیرات گوناگون و متنوع فعالیت‌های فوق برنامه تربیت بدنی در آموزش و پرورش کشور باشد. با بررسی و تحلیل مصاحبه‌های انجام شده، پژوهشگر برنامه‌ریزی نیروی انسانی و ارتقای سواد حرکتی دانش‌آموزان را به عنوان شرایط علی پدیده مورد بررسی شناسایی کرده است که به طور مستقیم در مدیریت فعالیت‌های فوق برنامه تربیت بدنی آموزش و پرورش تأثیر دارند. لازم به ذکر است که بر اساس نظر مشارکت‌کنندگان در پژوهش این رویکردها همچنین تحت تأثیر عوامل زمینه‌ای نیز می‌باشند که از طریق راهبردهای ارائه شده در سطح خرد و کلان بر مدیریت فعالیت‌های فوق برنامه تربیت بدنی آموزش و پرورش تأثیر می‌گذارد. مداخلات عدم تخصیص بودجه و عدم عدالت آموزشی نیز با تأثیر روی راهبردها در مدیریت فعالیت‌های فوق برنامه تربیت بدنی آموزش و پرورش نقش دارند. در نهایت نتایج حاصل از روابط متقابل موجبات علی، زمینه، راهبردها و مداخلات است که پیامدهای حفظ تندرستی، نشاط و شادی و آشکارشدن خلاقیت‌ها و پرورش آنها را به دنبال دارد.

نتایج تحقیق نشان داد که الگوی مدیریت فعالیت‌های فوق برنامه تربیت بدنی آموزش و پرورش ایران دارای دو بخش عوامل اصلی و شاخص‌های آنها است. این مدل از شاخص‌هایی تشکیل شده است که هسته و قلب این مدل هستند و مبنای ارزیابی فعالیت‌های فوق برنامه تربیت بدنی قرار می‌گیرند که به آنها عوامل موثر می‌گویند. الگوی مدیریت فعالیت‌های فوق برنامه تربیت بدنی آموزش و پرورش دارای ۱۱ عامل اصلی اتخاذ سیاست‌های فوق برنامه تربیت بدنی، برنامه‌ریزی نیروی انسانی، برقراری عدالت در آموزش و تخصیص منابع، ارتقای سواد حرکتی دانش‌آموزان، مدیریت مشارکتی، کنترل و نظارت، عوامل کالبدی و فضا، زیرساخت‌های فرهنگی و اجتماعی، سرمایه‌گذاری آموزشی و پیامدها است. یافته‌های تحقیق نشان داد که ضرایب مسیر همه متغیرهای تحقیق در سطح $0/01$ مثبت و معنادار است. اثر مستقیم برنامه‌ریزی نیروی انسانی ($\beta = 0/31$) و ارتقای سواد حرکتی ($\beta = 0/33$) بر مدیریت مشارکتی در سطح ($P < 0/01$) مثبت و معنادار است. همچنین اثر مستقیم برنامه‌ریزی نیروی انسانی ($\beta = 0/40$) و ارتقای سواد حرکتی ($\beta = 0/43$) بر کنترل و نظارت در سطح ($P < 0/01$) مثبت و معنادار است. همچنین اثر مستقیم مدیریت مشارکتی ($\beta = 0/30$)، کنترل و نظارت ($\beta = 0/32$)، سرمایه‌گذاری آموزشی ($\beta = 0/29$)، زیرساخت‌های فرهنگی و اجتماعی ($\beta = 0/40$)، عوامل کالبدی ($\beta = 0/33$)، عدم تخصیص بودجه ($\beta = -0/34$) و عدم عدالت آموزشی ($\beta = -0/36$) بر اتخاذ سیاست‌های فوق برنامه در سطح ($P < 0/01$) معنادار است. همچنین اثر مستقیم مدیریت مشارکتی ($\beta = 0/36$)، کنترل و نظارت ($\beta = 0/30$)، سرمایه‌گذاری آموزشی ($\beta = 0/33$)، زیرساخت‌های فرهنگی و اجتماعی ($\beta = 0/31$)، عوامل کالبدی ($\beta = 0/38$)، عدم تخصیص بودجه ($\beta = -0/40$) و عدم عدالت آموزشی ($\beta = -0/32$) بر برقراری عدالت در آموزش و منابع در سطح ($P < 0/01$) معنادار است. همچنین اثر مستقیم اتخاذ سیاست‌های فوق برنامه و برقراری عدالت در آموزش و منابع بر روی پیامدهای مدیریت فعالیت‌های فوق برنامه شامل حفظ تندرستی، نشاط و شادی و آشکارشدن خلاقیت‌ها در سطح ($P < 0/01$) معنادار است. الگوی مدیریت فعالیت‌های فوق برنامه تربیت بدنی آموزش و پرورش ایران و تبیین چگونگی ارتباط میان مؤلفه‌های اصلی و مؤلفه‌های فرعی در قالب ارائه تم‌های تحقیق صورت گرفت. نتایج حاصل از بررسی مدل نشان داد که براساس الگوی طراحی شده مدیریت مشارکتی فعالیت‌های فوق برنامه تربیت بدنی به عنوان مقوله محوری بر مبنای شرایط علی برنامه ریزی نیروی انسانی و ارتقای سواد حرکتی دانش‌آموزان و از طریق راهبردهای اتخاذ سیاست‌های فوق برنامه تربیت بدنی، برقراری عدالت در آموزش و تخصیص منابع و کنترل و نظارت با در نظر گرفتن عوامل کالبدی و فضا، زیرساخت‌های فرهنگی و اجتماعی و سرمایه‌گذاری آموزشی (به عنوان زمینه الگو) محقق می‌شود و منجر به تحقق پیامدهای حفظ تندرستی، نشاط و شادی، آشکارشدن خلاقیت‌ها و پرورش

آنها و تقویت مشارکت‌های اجتماعی می‌گردد. تحقیق حاضر با توجه به اهمیت موضوع مدیریت فعالیت‌های فوق برنامه تربیت بدنی آموزش و پرورش ایران و حرکت موجود به سمت تخصصی کردن الگوهای عملکردی و با عنایت به فقدان مطالعات دانشگاهی در خصوص الگوی مدیریت فعالیت‌های فوق برنامه تربیت بدنی آموزش و پرورش ایران صورت گرفت. با توجه به این که در تحقیق حاضر، متغیرهای اتخاذ سیاست‌های فوق برنامه تربیت بدنی، برنامه ریزی نیروی انسانی، برقراری عدالت در آموزش و تخصیص منابع، ارتقای سواد حرکتی دانش آموزان، مدیریت مشارکتی، کنترل و نظارت، عوامل کالبدی و فضا، زیرساخت‌های فرهنگی و اجتماعی، سرمایه‌گذاری آموزشی و پیامدها دارای گویه‌هایی است که می‌توانند به عنوان نشانگر این سازه عمل کنند. نتایج تحلیل عاملی مناسب بودن بارهای عاملی نشانگرهای (سئوال‌ات) مربوط به هر مؤلفه در پیش بینی ظرفیت متغیر و نیز مناسب بودن بار عاملی هر مؤلفه به عنوان نشانگر متغیر در پیش بینی این متغیر دارد، همچنین شاخص‌های برازش مدل اندازه‌گیری با توجه به نتایج تحلیل عاملی نشان می‌دهند که مدل دارای برازش بسیار خوبی است. در این پژوهش مشخص شد که برخی از مقوله‌ها بیانگر نتایج و پیامدهایی هستند که در اثر اتخاذ راهبردها به وجود می‌آیند. در پژوهش حاضر حفظ تندرستی، نشاط و شادی و آشکار شدن خلاقیت‌ها و پرورش آنها نتیجه کنش‌ها و تعاملات ایجاد شده و تأثیر پذیر از شرایط علی، مقوله محوری و بستر حاکم است، که عوامل متعددی را شامل می‌شود و با نتایج تحقیق جوادی (۱۳۹۶) با عنوان نقش المپیاد ورزشی درون مدرسه‌ای بر سلامت اجتماعی و انگیزه مشارکت دانش آموزان در فوق برنامه مدارس، همسو است. نتایج تحلیل همبستگی نشان داد المپیاد ورزشی رابطه مثبت و معناداری بر سلامت اجتماعی دارد و بر انگیزه مشارکت دانش آموزان نیز رابطه مثبت و معناداری دارد. از این رو با توجه به نتایج این پژوهش شاید بتوان عنوان داشت که با برگزاری المپیاد ورزشی درون مدرسه‌ای می‌توان گام مهمی در جهت زندگی بهتر و انگیزه مشارکت هر چه بهتر دانش آموزان در فوق برنامه و رشد و توسعه اجتماعی آنها بر داشت که با نتایج تحقیق صادقی و بهمن‌آبادی (۱۳۹۷) مبنی بر این که می‌بایست آموزش مهارت‌های زندگی به عنوان اصلی‌ترین و مهمترین نیازهای اساسی دانش آموزان از طریق فعالیت‌های فوق برنامه ورزشی در اولویت قرار گیرد همخوانی دارد. در این پژوهش مشخص شد که فعالیت‌های فوق برنامه می‌تواند باعث آشکار شدن خلاقیت‌ها و پرورش آنها شود که با نتایج تحقیق مهدیان (۱۳۹۷) که در پژوهشی به بررسی اثر بخشی آموزش‌های فوق برنامه پیش‌تازان در افزایش خلاقیت و شادکامی دانش آموزان دختر پرداخت و نتیجه گرفت که آموزش‌های فوق برنامه پیش‌تازان در افزایش خلاقیت و شادکامی دانش آموزان تاثیرگذار است، همسو می‌باشد. بلومفیلد^۱ و همکاران (۲۰۰۹) در تحقیقی به این نتیجه رسید که فعالیت‌های فوق برنامه

ورزشی برای نوجوانان، تجربیات مثبت شخصی و بین فردی را در میان این نوجوانان توسعه می‌دهد. همچنین یافته‌ها نشان داد که دانش‌آموزان که از وضعیت اجتماعی و مشارکتی پایین‌تری برخوردار بودند و در فعالیت‌های فوق برنامه ورزشی مشارکت داشتند، خودپنداره اجتماعی مثبت بیشتری به دست آوردند که با نتایج مطالعات استینمن و همکاران (۲۰۱۹) که نشان از رابطه مثبت و معنادار بین شرکت در فعالیت‌های فوق برنامه و سطوح گوناگون پیشرفت تحصیلی بخصوص با کسب معدل بالای تحصیلی، تست ورودی دانشگاه و آزمون استعداد تحصیلی داشت همخوانی دارد. جولیانای جلالی^۱ و همکاران (۲۰۱۵) تقاضا برای فعالیت‌های فوق برنامه‌های ورزشی در بین دانش‌آموزان مدرسه ابتدایی در پنانگ مالزی را مورد بررسی خود قرار دادند. نتایج نشان داد که در بررسی فعالیت‌های فوق برنامه ورزشی در میان دانش‌آموزان، عامل وجود امکانات لازم و ساعات مناسب برای انجام این فعالیت‌ها دارای اهمیت بیشتری است و توجه به زیرساخت‌های لازم در جهت تأمین لوازم انجام فعالیت‌های فوق برنامه ورزشی امری بسیار مهم است که با نتایج تحقیق همسو است. همچنین با نتایج تحقیق شهلائی و علیزاده (۱۳۹۸) مبنی بر این که فعالیت‌های فوق برنامه ورزشی دانشگاه‌ها با رفع موانع مشارکت ورزشی و تقویت عوامل انگیزشی مشارکت ورزشی و انس با ورزش، راه توسعه فعالیت‌های فوق برنامه ورزشی برای دانشجویان را در دانشگاه‌ها فراهم می‌نماید همخوانی دارد. جیندو^۲ و همکارانش (۲۰۱۸) اثرات مشارکت دانش‌آموزان دوره دبیرستان ژاپنی را در فعالیت‌های فوق برنامه ورزشی مورد بررسی قرار دادند. آنها به این نتیجه رسیدند که هر چقدر میزان حضور هدفمند دانش‌آموزان در فعالیت‌های فوق برنامه افزایش پیدا می‌کند، حس حضور و ادراک اجتماعی در کنار حمایت اجتماعی از دیگران افزایش پیدا می‌کند که همسو با نتایج تحقیق است. رشیدلمیر و همکاران (۱۳۹۲) در تحقیقی تحت عنوان تدوین برنامه استراتژیک اداره کل ورزش و جوانان استان خراسان رضوی در حوزه ورزش و تربیت بدنی چنین گزارش نمودند که اداره کل ورزش و جوانان استان خراسان رضوی در بخش ورزش و تربیت بدنی راهبردها باید بیشتر در جهت توسعه و گسترش فعالیت‌ها باشند. در این تحقیق این راهبردها مهم ارزیابی شدند: توسعه کمی و کیفی زیرساخت‌های ورزشی کشور، توسعه و حمایت از باشگاه‌های ورزشی، ترویج و نهادینه کردن فرهنگ ورزش و تربیت بدنی در جامعه و گسترش مشارکت ورزشی بانوان، همکاری و حمایت از ورزش مدارس و آموزشگاه‌ها، پیاده سازی نظام جامع شناسایی، جذب و حمایت از منابع و نیروهای انسانی ورزش کشور، تنوع بخشیدن به منابع درآمدی ورزش کشور با توسعه مشارکت بخش خصوصی، تدوین و اجرای برنامه راهبردی برای اداره

-
1. Juliana Jelani
  2. Jindo

کل، هیئت های ورزشی و شهرستان های تابعه. بنابراین با توجه به مهم بودن ورزش و فعالیت های فوق برنامه ورزشی بر سلامت جسمی و ذهنی افراد، پیشنهاد می شود برای ارتقای وضعیت امکانات و تجهیزات، سایر نهادها به بهبود وضعیت ورزش و فعالیت های مرتبط با آن در سطح جامعه اقدام شود. همچنین، با توجه به اهمیت فعالیت های فوق برنامه ورزشی و لزوم گسترش آن در جامعه، پیشنهاد می شود با ایجاد برنامه های مشترک در وزارت آموزش و پرورش، وزارت علوم، فناوری و تحقیقات به تقویت برنامه های آموزشی با هدف توسعه فعالیت های فوق برنامه ورزشی در مدارس اقدام شود.

تشکر و قدرانی

از تمامی کسانی که ما را با صبر و حوصله در انجام این تحقیق یاری نمودند، سپاسگزاریم.

منابع

1. Ahmadi nejad. H. A.Saatchi.V. (۹۹۹۹). [https://ganj.irandoc.ac.ir/The role of camp functions and sports visits in enriching students' leisure time. Imam Reza International University. Faculty of Literature and Humanities. \(Persian\)](https://ganj.irandoc.ac.ir/The%20role%20of%20camp%20functions%20and%20sports%20visits%20in%20enriching%20students'%20leisure%20time.%20Imam%20Reza%20International%20University.%20Faculty%20of%20Literature%20and%20Humanities.%20(Persian))
2. Baker, C. Elansari, W. & Crone, D. (2017). Partnership working in sport and physical activity promotion: An assessment of processes and outcomes in community sports networks. *Public Policy and Administration*, 32(2): 87-109.
3. Blomfield, C. J. Barber, B. L. (2009). Brief report: Performing on the stage, the field, or both? Australian adolescent extracurricular activity participation and self-concept. *Journal of Adolescence*, 32: 733-739.
4. Jafari Salman, Azmoon Javad, (2016). The relation between information technology with knowledge management and communication skills of physical education teachers, *Communication Management in Sports Media*, 3(11), 11-25.
5. Takashi Jindo. Yuko, K. Kazuhiro, S. (2018). Association between Participation In Organized Sports Activities and Generalized Self-efficacy In Japanese Male Senior High School Students: A 3-Year Longitudinal Study. *Journal of Adolescent Health*, 62: 37-140.
6. Javadi.S.(2016). [https://ganj.irandoc.ac.ir.The Role of In School Sport Olympiads on Social Health and Motivation for Student Participation in the School Curriculum. Imam Reza International University. Faculty of Literature and Humanities.\(Persian\)](https://ganj.irandoc.ac.ir/The%20Role%20of%20In%20School%20Sport%20Olympiads%20on%20Social%20Health%20and%20Motivation%20for%20Student%20Participation%20in%20the%20School%20Curriculum.%20Imam%20Reza%20International%20University.%20Faculty%20of%20Literature%20and%20Humanities.(Persian))
7. Juliana, J. Andrew, K. G. Tan. Norzarina. M. (2015). Demand for Extracurricular Activities amongst Primary School Students. Exploratory Evidence from Survey Data in Penang (Malaysia). *Asia-Pacific Education Res*, 24(1):125-135.
8. Heinrich, C. J. (2015). The role of performance management in good governance and its application in public education. *Employment Research Newsletter*, 22(3): 2.
9. Islam. A, Mahmoudi. A, Khabiri. M, Najafian Razavi. M. (2013). The Role of Sociol-Economic Situation in Motivating Citizens to Participate in Public-Recreational Sports. *Applied Research in Sport Management*, 2(3): 104-89. (Persian)

10. Kerr, C. Smith, L. Charman, S. Harvey, S. Savory, L. Fairclough, S. Govus, A. (2018). Physical education contributes to total physical activity levels and predominantly in Higher intensity physical activity categories. *European Physical Education Review*, 24(2): 152-164.
11. Kumar, r. T. & rajan, k. M. (2020). Impact of sport and extra-curricular activities on selecte psychological variables of school boys in the nilgiris. *International journal of scientific research*, 9(1)
12. Lacy, A.C.Williams, S. M.(2018). Measurement and evaluation in physical education and exercise science. eBook ISBN9781315312736
13. Mehdian.M.(2018). The Effectiveness of Vanguard Vocational Training on Increasing the Creativity and Happiness of Secondary School Girls in Jovin City. Payam Noor University of Tehran, Varamin Payam Noor Center. (Persian)
14. Nazim. F, Alizadeh Ranjbar. T. (2014). The relationship between empowerment and quality of work life with job burnout in education staff. *New Approach in Educational Management of Islamic Azad University of Marvdasht Branch*, 5(2): 108-91. (Persian)
15. Rashid lamir. A, Rashid lamir. A. (2013). Developing a Strategic Plan for Khorasan Razavi Department of Sport and Youth in Sport and Physical Education. *Sport Managment*, 5(4): 179-198. (Persian).
16. Sadeqi.A,Bahmanabadi.S.(2018).Determining Principles and Formulating General Policies of Supplementary and Extracurricular Activities in Iran's Schools and Universities ,New Thoughts On Education Faculty Of Education And Psychology, AL-Zahra University -14 (2)(Persian)
17. Semal, N. Hrybovska, I. Pityn, M. Zdanova, O. Chekhovska, L. Hrybovskyy, Protsenko U. (2018). Improvement of educational and outreach activities to attract Disabled to physical education and sports. *Journal of Physical Education and Sport*, 18: 425-433.
18. Shahlaee. J, Alizadeh. v,(2019). A qualitative study of factors affecting student participation in extracurricular activities, *New Approaches in Sport Sciences*, 1(1). (Persian)
19. Simmons, J. MacLean, J. (2018). Physical education teachers' perceptions of factors that inhibit and facilitate the enactment of curriculum change in a high-stakes exam climate. *Sport Education and Society*, 23(2): 186-202
20. Steinmann, I.Strietholt, R.& Caro, D.(2019). Participation in extracurricular activities and student achievement: evidence from German all-day schools. *School Effectiveness and School Improvement*, 30(2), 155-176
21. Tohand. R.Moradi. A.Azizi. H.Shabani. R. (2017). Studying the Position of Physical Education in Elementary Curriculum and its Impact on Student Learning. The Second International Conference on Applied Research in Educational Sciences and Behavioral Studies and Social Injuries in Iran, Tehran. (Persian)
22. Vahdani M. (2017) .Development of physical education strategies and sports activities of the Ministry of Education. *Family and research*,34 (33-52) (Persian)

23. Winnick, J. Porretta, D. L. (2018). *Adapted physical education and sport : research on education of physical rehabilitation for special children*. edited by Joseph P. Winnick and David L. Porretta, 6th ed., New York, Human Kinetics, 2017, 648 pp., ISBN: 978-1-4925-1153-3

ارجاع دهی

آقایی، نجف؛ الهی، علیرضا؛ دهقان، آیت‌اله. (۱۴۰۰). طراحی الگوی مدیریت فعالیت‌های فوق برنامه تربیت بدنی آموزش و پرورش ایران. پژوهش در ورزش تربیتی، ۹ (۲۳): ۴۴-۱۷. شناسه دیجیتال: 10.22089/RES.2020.8282.1789

Aghaei, N; Elahi, A. R; Dehghan, A. (2021). Designing Physical Education Extracurricular Activity Management in Iran. *Research on Educational Sport*, 9 (23): 17-44. (Persian). DOI: 10.22089/RES.2020.8282.1789